

ψεις ὁποῖας ὑπέδειξα, τηροῦσιν ἑαυτοὺς ἀκμαίους, πολλάκις δὲ καὶ προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν ἐργάζονται ὡς νέοι. Ἰπάρχουσι γεωργοὶ ὀγδοήκοντα καὶ ἐννεήκοντα ἐτῶν διαχειριζόμενοι τὸ ἄροτρον μετὰ χειρὸς ἀνδρική, ὥστε καὶ παρὰ τῶν νέων αὐτῶν θαυμάζονται. Ἰπάρχουσιν ὁμῶς καὶ χειρῶνακτες τῶν ὁποίων, δι' ὑπερβολικὴν φιλοπονίαν καὶ στέρησιν πάσης ἀναπαύσεως καὶ αἱ δυνάμεις ἐκλείπουσι καὶ ἡ κόμη λευκαίνεται πρὸ τῆς ὥρας. Τῆς φιλοπονίας τρύτης, εἰ καὶ ἀξίως τιμῆς, οἱ κερποὶ ἀποβαίνουσιν, ὀλέθριοι· διότι κερδαίνοντες οἱ τοιοῦτοι χειρῶνακτες τὸν μισθὸν ἡμερῶν τινῶν, στεροῦνται τῆς ἀντιμισθίας ὀλοκλήρων ἐτῶν.

Ἀλλὰ συνιστῶν τὴν ἀνάπυσιν τῆς Κυριακῆς, δὲν ἐγκρίνω καὶ τὴν ἀργίαν τῶν χειρῶνακτῶν κατὰ τὰς πολυαριθμοὺς ἑορτάς, τὰς ὁποίας παρεδέχθη μὲν ἡ ἐκκλησία πρὸς τιμὴν ἐξαιρέτων τινῶν ἁγίων, δὲν ἀπήτησε δὲ καὶ νὰ τηρῶνται παρὰ τῶν ἐχόντων μάλιστα ἀνάγκην τοῦ ἐκ τῆς ἐργασίας κέρδους. Οἱ Φαρισαῖοι, ἐπιθυμοῦντες νὰ κακοποιήσωσι τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, κατηγοροῦν αὐτοῦ ὅτι ἐθεράπευεν ἀσθενεῖς ἐν ἡμέρᾳ Σάββατου· ὁ Ἰησοῦς ὁμῶς ἀπεκρίθη εὐθύς· « Ἐξεστὶ τοῖς Σάββασι καλῶς ποιεῖν, » ἤγουν εἶναι συγκεχωρημένον νὰ ἐργαζώμεθα καὶ τὰς ἑορτάς, ὁσάκις πρόκειται νὰ πράξωμεν τὸ καλόν. Πράττουσι δὲ τὸ καλὸν οἱ χειρῶνακτες ἐργαζόμενοι καὶ κερδαίνοντες τὰ τῆς διατροφῆς τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν. Ἰπκκούμεντες ἄρξ ἐῖς τὴν παραγγελίαν τοῦ ἀρχιεποῦ καὶ θεμελιωτοῦ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν θρησκείας, ὡς μιμῶνται αὐτὸν εἰπόντα « γίνεσθε μιμηταί μου. »

Ἐνταῦθα σπεύδω νὰ ἐπικαλεσθῶ ὅλην τὴν προσοχὴν τῶν χειρῶνακτῶν εἰς τινὰ ἄλλην κατάχρησιν, εἰς τὴν ὁποίαν ὑποπίπτουσι δυστυχῶς οὐκ ὀλίγοι· ἐννοῶ δὲ τὴν κατὰ τὰς Δευτέρας σχολὴν ἢ τοῦλάχιστον ὀκνηρίαν. Οἱ ἀποκτήσαντες τὴν ὀλιθρίαν τούτην ἔξιν, οὐ μόνον στεροῦνται τοῦ ἡμερομισθίου, τὸ ὅποιον θὰ ἐκέρδαινον ἐργαζόμενοι, ἀλλὰ καὶ δαπανῶνται εἰς περιττά. Καὶ ἠθικῶς δὲ βλάπτονται· διότι ἐνῷ κατέτριψαν εὐχαρίστως καὶ ἀδαπάνως τὴν Κυριακὴν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν, εἴτε μένοντες ἐν τῇ οἰκίᾳ, εἴτε ἐξερχόμενοι εἰς περίπατον, εἴτε ἐπισκεπτόμενοι φίλους, τὴν Δευτέραν φοιτῶσιν εἰς καπηλεία καὶ κραυγὰς μετ' ἄλλων ἐκνευριζόμενοι καὶ ἀναλίσκοντες τὰς δυνάμεις ὅσας ἀπέκτησαν τὴν παρελθούσαν.

(Ἐπεταὶ συνέχεια.)

ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΟΘΩΝΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ.

Σχεδιασθὲν καὶ οἰκοδομηθὲν ὑπὸ Χριστιανοῦ
Χάρσαν.

(Μετὰ εἰκόνων ἐπὶ τῶν φύλλων 374—378.)

Ἡ Ἑλλάς, ἀφοῦ διήλθεν ἐν συμφοραῖς μὲν ἀληθῶς καὶ δυσχερεῖαις, ἀλλ' οὐχ ἥττον ζῶσα πάντοτε, τοὺς μακροὺς ἐκείνους χρόνους τοῦ Μεταίωνος, ἐγένετο ὑποχείριος εἰς τοὺς Τούρκους, οἱ ὅποιοι οὐδὲν κοινὸν εἶχον πρὸς τοὺς Ἕλληνας, τοὺς ὑπερέχοντες αὐτοὺς καὶ διὰ τοῦ ἐνδόξου παρελθόντος, ὅπερ οὐδὲν εἶχον λησμονήσει, καὶ διὰ τοῦ ὑπὸ τῆς ἐποχῆς τιμωμένου χαρκατῆρος, καὶ μάλιστα διὰ τῆς θρησκείας τῶν. Οἱ δὲ κρατοῦντες, ἐν τῇ ἀθλίᾳ τυφλότητι αὐτῶν καὶ μωρίᾳ, ἐπηύξησαν οὐκ ὀλίγον τὰ εἰς διατήρησιν τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐθνικότητος συντείνοντα ταῦτα αἵτια, γινόμενοι καὶ αὐτοὶ οὗτοι παρτίτοι πρῶτον μὲν τῆς βαθμιαίας προόδου αὐτῶν, εἴτα δὲ καὶ τῆς ἀναγεννήσεως. Μετοικισθέντες οἱ Τούρκοι εἰς τὴν Εὐρώπην, διὰ τὴν ὁποίαν οὐδόλως ἦσαν κατάλληλοι, θαυμάζοντες καὶ μόνοι ὅτι εὗρισκονται ἐν ταύτῃ, καὶ ἀνίκανοι ἵνα συσχετισθῶσι μετ' αὐτῆς, διότι καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὸ πνεῦμά της ἥκιστα ἐνόουν, ἡσθάνθησαν ἤδη εὐθύς μετὰ τὴν νίκην τῶν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἔλθωσιν εἰς φιλικὴν συγκατοικίαν καὶ συνάφειαν μετὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν νικημένων, τοὺς ὁποίους ὀρμεμφύτως ἐφοβοῦντο καὶ τῶν ὁποίων τὴν συνδρομὴν ἐχρειάζοντο. Μωάμεθ ὁ β' ἐνόησεν ἐνωρὶς ὅτι μετὰ τῶν Χριστιανῶν τῆς Αἰτίας καὶ τῶν Ἑλλήνων, ἐξαιρουμένης μόνον τῆς θρησκευτικῆς καὶ γλωσσικῆς διαφορᾶς, τῆς χωριζούσης αὐτοὺς, ὑπῆρχον φυσικαὶ συγγένειαι καὶ ὁμοιότητες, καὶ ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἤθελον οὗτοι πλησιάσει πρὸς ἀλλήλους, ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ἠπειλεῖτο. Ὅθεν καὶ προσεπάθει νὰ ὑποτρέφῃ τὸ ἐκ τοῦ σχίσματος γεννηθὲν ἀρχαῖον μῖσος, ζητῶν νὰ προσελκύῃ εἰς ἑαυτὸν καὶ διατηρῇ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν Ἑλλήνων διὰ χορηγίας προνομίων ἢ δι' ἄλλων λαμπρῶν τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐνοίας τοῦ ἐνδαΐξεων. Οὕτω Γεννάδιον τὸν Σχολάριον, τὸν ἐνθερμότατον ἀντίπαλον τῆς Λατινικῆς ἐκκλησίας, ἀνηγόρευσε πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, ἔταξεν αὐτὸν κεφαλὴν τῆς Συνόδου, τῷ παρέσχε πολιτικὰ δικαιώματα καὶ τῷ ἐπεδαψίλευσε πολυεπεῖς τιμὰς. Ὁ δὲ Γεννάδιος, συνανοήσας περὶ ἑαυτὸν πάντα τοὺς μετὰ τῶν οἰκογενειῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν ἐκ τῆς Τραπεζοῦντος ἀποδεδιωγμένων εὐρισκομένους εὐφρεῖς, συνέστησε τὴν πατριαρχικὴν ἐκείνην σχολὴν, ἐν τῇ ὁποίᾳ προκνηριζοῦντο μέχρι τέλους τῆς

ΙΖ ἑκατονταετηρίδος οἱ καθηγήται τῶν διαφορῶν ἐπιστημῶν. Ἐπειδὴ οἱ αὐτόθι ἀρχίζοντες τὰς σπουδὰς τῶν νέων μετέβαινον πρὸς τελειοποίησιν αὐτῶν συνήθως εἰς Ἰταλίαν, καὶ ἐπανήρχοντο εἰς Κωνσταντινούπολιν πεπλουτισμένοι διὰ γνώσεων τῆς ἱατρικῆς, τῆς ἀστρονομίας καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν· ἐνῶ οἱ Τοῦρκοι, δι' ὀκνηρίαν μὴ σπουδάζοντες αὐτοὶ, μετεχειρίζοντο τοὺς Ἕλληνας ἵνα τοὺς διδάσκωσι περὶ τῶν ἄστρον καὶ τοὺς ἱατρούσιν, ὅσας ἐνόησαν· ἠναγκάζοντο δὲ πρὸς τούτοις νὰ τοῖς ἐμπιστεύωνται καὶ τὸ ἔργον τῶν μεγάλων παρὰ τῇ πόλει διερμηνέων, καὶ οὕτω καταλαμβάνοντες οἱ Ἕλληνες λίαν ἐξοχὸν καὶ ὑψηλὴν θέσιν, ἠδύναντο νὰ ἐπαγρυπνώσι τὰ συμφέροντα τῶν συμπατριωτῶν, νὰ τοὺς προστατεύωσι καὶ ὑπερασπίζωσι καὶ νὰ τοῖς παρέχωσι τὰ πρὸς σπουδὴν καὶ ἐκπαίδευσιν ἀπαιτούμενα μέσα, μηδὲν ὀλίγως διεγείροντες τὴν δυσπιστίαν τῶν σουλτάνων. Μετὰ μεγάλου δὲ ζήλου καὶ ἰδιωζούσης ἐπιτηδεύσεως ἀφιερώθησαν εἰς τὰ ἔργα ταῦτα ὁ Παναγιωτάκης καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, οἱ δύο οὗτοι πρῶτοι χρηματίσαντες μεγάλοι διερμηνεῖς· ἀλλὰ καὶ οἱ διάδοχοί των ἐβάδισαν ἐρρωμένως ἐπὶ τὰ ἴχνη των. Ἡ αὐτὴ δὲ πνευματικὴ ὑπεροχὴ, ἡ τοὺς Ἕλληνας διερμηνεῖς τῆς πόλεως ἀναδείξασα, προήγαγεν αὐτοὺς καὶ εἰς τὴν ἡγεμονείαν αὐτὴν τῆς Βλαχίας καὶ τῆς Μολδαβίας. Πλούσιοι ἐξίσου καὶ ἐπιτήδαιοι, τιμώμενοι ὑπὸ τῶν ὑπουργῶν, οἵτινες τοὺς κατεπλήρουν δώρων, ἐπομένως καὶ ὑπὸ τῶν πασσάδων, μετὰ τῶν ὁποίων διατήρουν σχέσεις καὶ συναφείας διηνεκεῖς, εἶχον οὕτω σημαντικὴν ἐπίρροον, τὴν ὁποίαν καὶ μετεχειρίζοντο πρὸς ὠφέλειαν τῶν ὁμογενῶν. Οἱ δὲ Τοῦρκοι, οὐ μόνον ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ ἀναγνωρίζωσι καὶ ἐκτιμῶσι προσήκόντως τὴν ἄλλην εὐφυΐαν τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ πλεονάκις ἢ ἅπαξ ἠναγκάσθησαν νὰ ἐνδώσωσι καὶ εἰς τὴν στρατιωτικὴν αὐτῶν γεννησιότητά καὶ ἀνδρίαν, παραχωροῦντες αὐτοῖς προθύμως καὶ αὐτοπροαιρέτως ὅ,τι ἄλλως ἤθελον ἐκεῖνοι ἀποσπάσει ἀπ' αὐτῶν διὰ τῆς βίας. Ἐνῶ δὲ ἤρκει καὶ νὰ ἐμφανισθῇ μόνον Μωάμεθ ὁ β' ἵνα καταστῇ κύριος τῆς Πελοποννήσου, τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Εὐβοίας, ἡγεμόν τις τῆς Ἠπείρου, Γεώργιος ὁ Καστριώτης, γνωστότερος ὑπὸ τὸ ὄνομα Σκενδέρμπεης, ἐκώλυεν αὐτὸν ἐν τῇ θριαμβικῇ πορείᾳ του τριάκοντα ὅλα ἔτη. Ὄθεν καὶ εἰς τοὺς ὀρεσιβίους ἀνδρας τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Ἀλβανίας ἐναπέλιπεν οὗτος τὴν μνήμην τῆς ἀνδρίας του καὶ τὴν πρὸς τοὺς Τοῦρκους καταφρόνησιν· τοιοῦτοτρόπως τὸ θάρρος καὶ ἡ τόλμη προεχώρουν ὁσημέραι αὐξοῦντα καὶ μεταδιδόμενα εἰς τὰς χώρας ἐκεῖνας. Διὸ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἀνεφάνησαν καὶ οἱ ἄρματωτοί, ἥτοι οἱ χριστιανοὶ ἐκεῖνοι ὀπλαρχηγοὶ (καπιτάνιοι), οἵτινες, ἡγούμενοι τῶν καλουμένων

παλληκαρίων, κατέστησαν φοβεροὶ εἰς τὴν ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν τόσον, ὥστε αὕτη οὐ μόνον ὡς νομίμους τοὺς ἀνεγνώρισεν, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ τοῖς ἐπιτρέψῃ καὶ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν πόλεων καὶ κωμῶν, καὶ συγκατένευσε νὰ γνωμοδοτῶσι καὶ αὐτοὶ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν κοινῶν των διὰ δύο συμβούλων, καίτοι ἐν συνόλῳ τριῶν καὶ μόνων ἐπὶ τούτῳ ὀρισμένων. Ἐντεῦθεν ἀνεφύησαν, οὕτως εἰπεῖν, ἄρματωτοὶ καθ' ὅλην τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, ἐν Πελοποννήσῳ καὶ Εὐβοίᾳ. Οἱ δὲ ἡρώτικοι οὗτοι ὀπλαρχηγοὶ, οἵτινες ἦσαν σχεδὸν οἱ ἄρχοντες τῶν πατρίδων των, διέσωσαν τὰς πολεμικὰς ἐξεις καὶ συνήθειας ἐν Ἑλλάδι, τὴν συναίσθησιν τῆς δυνάμεώς της, καὶ τὸν βαθμὸν ἐκεῖνον τῆς ἐλευθερίας, οὗ ἄνευ ἡ διάνοις καταστρέφεται· τελευταῖον δὲ καὶ ἄλλοτε ἐπὶ πᾶσι τούτοις κατέστησε τοὺς Ἕλληνας ἀπαραιτήτως ἀναγκαίους εἰς τοὺς κρατοῦντας· ὅτι δηλαδὴ οἱ κάτοικοι τῶν ἑλληνικῶν νήσων ἦσαν ναυτικοὶ ἄνδρες· ἡ ἱκανότης αὐτῶν καὶ ἡ ἀφοβία, αἵτινες ἐμελλον βραδύτερον νὰ ἐκπλήξωσι τὴν Τουρκίαν, καὶ νὰ ἐπενέγκωσι φοβεράς καὶ θανασίμους πληγὰς εἰς τὴν ναυτικὴν της δύναμιν, περιεποίησαν εἰς τοὺς ναύτας τοῦ ἀρχιπελάγου ὑπόληψιν περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος. Μάλιστα ὁ Χουσεῖν πασσάς, ἀρχινύαρχος Σελίμ τοῦ γ', κατασκευάσας τῇ βοηθείᾳ ἐπιτηδεύων εὐρωπαϊκῶν ἀρχιτεκτόνων στόλον, προσέτρεξε πρὸς ζήτησιν τοῦ ἐλλείποντος πληρώματος εἰς τοὺς ναυτικούς ἄνδρας τῶν Κυκλάδων, καὶ πρὸ πάντων εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Ἰδρίας, τῶν Σπετσῶν καὶ τῶν Ψαρῶν, οἱ ὅποιοι πολλὰς ἐνδείξεις τῆς εὐνοίας του ἔχοντες, ἔλαβον καὶ τὴν ἄδειαν νὰ διαπλέωσιν ἐλευθέρως τὰς ἀνατολικὰς θαλάσσας καὶ νὰ συγκοινωνῶσι μεθ' ὅλης τῆς Ἀνατολῆς. Οὕτως, ἐπισκεπτόμενοι οἱ Ἕλληνες ναῦται ἐπὶ τῶν ἐλαφρῶν πλοιαρίων των τοὺς λιμένας τῆς Μαύρης θαλάσσης, προὐχώρουν πλέοντες καὶ ἕως εἰς τὸ Ταϊγάν-ρόν αὐτό. Ὁ πλοῦτος δὲ εἰσέρχετο μετ' αὐτῶν εἰς τὰς πατρίδας των· ἡ εὐεξία ἠῤῥανεν ὁσημέραι, καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίρροον ἡμερωτέρων ἡθῶν συνεστήθησαν σχεδὸν ἐν ἑκάστη τῶν νήσων σχολαῖα, ἐν οἷς ἐδιδάσκοντο τὰ στοιχειώδη γράμματα. Πρότερον δὲ, καὶ δὴ, ἐν ᾧ οἱ Τοῦρκοι ἐπολέμουν τοὺς τελευταίους των κατὰ Βενετίας καὶ τῶν ἱπποτῶν τοῦ ἀγίου Ἰωάννου πολέμους, αἱ νῆσοι ἐκεῖναι, ὅσαι παρέσχον πληρώματα εἰς τὰ τουρκικὰ πλοῖα, ἔλαβον προνόμιόν τινα, πρὸς χορηγίαν τῶν ὁποίων οἱ νικηταὶ συνήθως φαίνονται γλίσχροι. Αἱ Κυκλάδες καὶ αἱ Σποράδες ἠδύναντο, μηδενὸς ὀθωμανοῦ εἰς τὰς νήσους αὐτὰς εἰσερχομένου, νὰ κυβερνῶνται κατὰ τὸ δοκοῦν αὐταῖς. Ὄθεν καὶ ἐνεπιστεύθησαν τὴν διεξαγωγὴν τῶν κοινῶν εἰς χεῖρας τῶν προκριωτέρων ἢ δημογερόντων, καὶ τοῖς ἐπετρέπη συγχρόνως νὰ

λατρεύωσιν ἐλευθέρως τὸν Θεὸν κατὰ τὰ δόγματα τῆς πίστεώς των, ὑποχρεούμενοι μόνον νὰ πληρύνωσι διὰ τοῦτο εἰς τὸν καπουδάν-πασσάν ὠρισμένοντι ποσὸν ἐτησίως.

Ἐν τῷ μέσῳ λοιπὸν τοιούτων εὐνοϊκῶν περιστάσεων ἐσχηματίσθη καὶ ἀνεπτύχθη παρὰ τοῖς Ἕλλησι, πρὶν ἢ ἀναγεννηθῶσιν ἐτι, πραγματικὸν τι σύστημα δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Οὐκ ὀλίγα δὲ ἐδαπάνησαν πρὸς σύστασιν τῶν πρώτων σχολείων οἱ ἰδρυταὶ αὐτῶν. Ἐπειδὴ ἦτο χρεῖα νὰ ἐξαπατώνται οἱ Τοῦρκοι καὶ ὁ ἀληθὴς σκοπὸς τῶν καταστημάτων τούτων νὰ κρύπτηται ὑπὸ τὸ ἥττον ἐντιμὸν ὄνομα (« διορθωτήρια ») (α), καὶ ἐὰν ἐν τινι χώρῃ ὁ διοικητὴς ἀνεκάλυπτε τυχὸν τὸ ἀγαθὸν αὐτὸ ψεύδος, ἡγοράζετο ἡ σιωπὴ τοῦ διὰ χρυσίου· οὐχ ἥττον ὁμῶς τὰ σχολεῖα ταῦτα ἐρριζοβολήσαν καὶ ἤνθησαν ταχέως. Συνεστήθησαν δὲ κατὰ τὰς πρώτας ἑκατονταετηρίδας τὰ ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἀθωνος, τὰ ἐν Ἰωαννίνοις καὶ Σμύρνῃ καὶ Πάτρῳ· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, μέγας ὢν διερμηνεὺς, ἐπλούτισε τὰ τότε ὑπάρχοντα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, εἰσέγαγεν εἰς αὐτὰ σημαντικὰς καινοτομίας, δωρήσας ἐνταυτῷ καὶ οὐκ ὀλίγα σπουδαῖα καὶ διδακτικὰ βιβλία, τὰ ὅποια αὐτὸς οὗτος ἑλληνιστὴ συνέγραψεν. Ὁ δὲ ἐν ἔτει 1746 ἀθρόεντης τῆς Βλαχίας ἀναγορευθεὶς υἱὸς τοῦ Νικόλχοι συνέστησαν ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ τυπογραφεῖον καὶ σχολεῖον. Ἐν τούτοις καὶ ἡ νεωτέρα γλῶσσα προσελάμβανεν ὁσημέραι στερεωτέρους τύπους, ἂν καὶ τῇ ἀληθείᾳ μόνον καὶ μόνον τὰ ἐν ἄλλαις χώραις δεδημοσιευμένα ἤδη βιβλία κατ' ἐπανάληψιν ἐνταῦθα ἐξεδίδοντο· ἐσπερείτο δὲ εἰσέτι ἡ γλῶσσα καὶ τοῦ χαρακτῆρος ἐκείνου, ὅν αἱ ζῶσαι γλῶσσαι προσδέχονται, ἐκφράζουσι ἐθνικὰ αἰσθημάτων καὶ διανοήματα. Ἀλλ' εἰς τὸν ποιητὴν Ῥήγα ἐπεφυλάσσετο νὰ ἐντυπώσῃ εἰς αὐτὴν τὸν νέον τοῦτον χαρακτῆρα· καὶ τὰ ποιήματά του, ἐν αἷς συνηνωμένα εὐρίσκονται τὸ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ αἶσθημα καὶ ἡ ἰδέα τῆς παλινορθώσεως, ἐψάλλοντο ἀπανταχοῦ μετ' ἐνθουσιασμοῦ.

Ἀλλ' ὁ θάνατος τοῦ Ῥήγα, λίαν πρῶτον δυνειπολήσαντος ἀνεξαρτησίαν, περιποίησεν εἰς τοὺς φιλοπατρίαν πνέοντας θουρίους αὐτοῦ ἐτι μαγικωτέραν δύναμιν, ἢ ὅσην ζῶντος αὐτοῦ εἶχον· καὶ τῆς νεολαίας τὰ πνεύματα, οἷονεὶ ὑπεκκαίμενα ὑπ' ἐκείνων, ἐπεδίωκον τὰ γράμματα καὶ ἐσπούδαζον περὶ αὐτὰ μετὰ πλείονος ζήλου ἢ ἄλλοτε. Εἰς τὰς ἀρχαίας δὲ ἀφορμὰς καὶ ἄλλαι νέαι ἀκαταπαύστως προστιθέμεναι, ἀνέφλεγον ὁσημέραι περισσότερον τὴν γενικευθεῖσαν ταύτην εὐγενῆ ὁρμήν.

Εἰρήσθω δὲ καὶ ὅτι οἱ τελευταῖοι πόλεμοι τῆς Ῥωσσίας πρὸς τὴν Τουρκίαν εἶχον ἐξασθενώσαι τὰς

(α) Ἴσως εἰδὸς τι φροντιστηρίων.

τὴν, ἅμα δὲ καὶ καταστήσει τοὺς Ἕλληνας προσφιλεστέρους. Καὶ αὐτὰ τὰ σχολεῖα, ὅσα μέχρι τέλους τῆς III. ἑκατονταετηρίδος μόνον παρὰ τὴν θέλῃσιν τῶν σουλτάνων καὶ ὡς διὰ θαύματος προστατευόμενα διατηροῦντο, ἐπεκυρώθησαν τότε καὶ δι' ἐπισήμου τῆς ἐξουσίας ἐγγράφου, ὅπερ ὁ ἡγεμὼν Δημητράκης Μουρούζης ἐλαβεν ἐπιτηδείως, παρὰ τοῦ ἀσθενοῦς τὸν νοῦν Σελίμ τοῦ γ'. Νέα δὲ καὶ συγχρόνως πλουσιώτερα καὶ σκοπιμώτερον κατηρτισμένα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα συνεστήθησαν δημοσίως. Καὶ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολείου μὴ ἐξαρκούντος πλέον, ὁ Μουρούζης ἔθηκε τὸν θεμέλιον λίθον καὶ πρὸς ἑτέρου οἰκοδόμησιν ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ Ὀρχικοῦ Βοσπόρου « Σηρᾷ Κρήνῃ » (Κουρουτσεσιμέ)· Βενιαμὴν δὲ ὁ Λέσβιος, ἀνὴρ συνενδὼν μετὰ τῆς πολυμαθείας τοῦ καθηγητοῦ τὸν ζήλον καὶ τὸ πῦρ τοῦ ἐταίρου, κατώρθωσε μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας καὶ ὑπερνικηθείσας δυσκολίας, συνεργεῖα καὶ τοῦ Οἰκονόμου δημογέροντος τῶν Κυδωνιῶν, νὰ συστηθῇ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει σχολεῖον, εἰς τὸ ὅποιον ἐφοίτων οἱ νέοι ἀπανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ καὶ ἡ νῆσος Κέρκυρα, καίτοι διαφόρους περιπετείας τῆς τύχης ὑποστᾶσα, εἶχε καὶ αὐτὴ γυμνάσια καὶ σχολεῖα· πρὸς τούτοις καὶ ὁ αὐτόθι γεννηθεὶς Καποδίστριας μετεχειρίζετο τὴν ἐπιρροήν, τὴν ὅποιαν εἶχεν εἰς τοὺς συμπατριώτας του, ἵνα διεγείρῃ ἐν αὐτοῖς τὴν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν ὁρεξίν· ὅποτε δὲ βραδύτερον μετὰ τὴν εἰρήνην τῆς Τιφλίδος, ἡ κατοχὴ τῶν Ἰονίων νήσων περιήλθεν εἰς τοὺς Γάλλους, συνέστησαν οὗτοι ἀκαδημίαν ἐν Κερκύρᾳ, ἐν τῇ ὅποιᾳ ἐδίδασκον ὅτε Κάρολος Δουπὴνός καὶ ὁ πλοῖ-αρχος Αὐγουάτος. Ἐντοσούτω τὰ συμβάντα τοῦ 1815 ἔτους καὶ ἡ τῶν Ἀγγλῶν ἐπάνοδος εἰς τὰς Ἰονίους νήσους ἐμπόδισαν αἰφνης τὴν πρόοδον τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων, καὶ ἐντεῦθεν ἐπῆ-γασε πνευματικὴ τις ὕψις καὶ ἀθυμία ὁκτῶ ὅλα ἔτη διαρκέσασα, μέχρις ὅτου ἐν ἔτει 1823 ὁ Κάνιγγ προσέταξε τὸν τότε ἀρμοστήν τῶν Ἰονίων νήσων Μαιτλάνδον νὰ συστήσῃ πανεπιστήμιον ἐν Κερκύρᾳ. Καθ' ὃν δὲ χρόνον ὁ Ὑψηλάντης ἐδίδε τὸ πρὸς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα σύνθημα, ἔθαλλον τρία σχολεῖα· τὸ ἐν Σμύρνῃ, τὸ ἐν Κυδωνίαις καὶ τὸ Χίῳ. Ἡ Χίος μάλιστα, ἡ εὐδαίμων, δραστηρία, πολυάνθρωπος, ἡ διὰ τῆς ἐμπορίας αὐτῆς πλουσία γενομένη καὶ ἅμα ἐπὶ τῇ καλῇ αὐτῆς νεολαίᾳ καυχωμένη Χίος, ἐδέχετο 500 μαθητὰς εἰς τὸ γυμνάσιόν της, ἐν ᾧ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πολυμαθοῦς ἱερέως, καὶ τανῦν καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἀθήνησι πανεπιστημίῳ Νεοφύτου Βάμβια, ἐδίδασκον 14 καθηγηταί.

Βοηθεῖα δὲ καὶ τῆς ὑπὸ Κοραΐ καὶ τῶν ἀδελφῶν Ζωσιμάδων ἐκδιδομένης « Ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης », ἐδιδάσκοντο ἐν αὐτῷ πᾶσι αἱ ἐπιστῆμαι, ὡς καὶ ἡ

νέα καὶ ἡ ἀρχαία Ἑλληνική. Ἀλλὰ, καθόλου εἰπεῖν, ἡ ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ δεδομένη παιδεία καὶ ἀνατροφή ἐθεμελιεύτο ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν ἀληθειῶν. Καὶ ἡ περὶ τὴν κλασικὴν ἀρχαιότητα σπουδὴ ἐξῆρε τῶν ψυχῶν τὸ πρῶτον καὶ διήγειρεν ἐν αὐταῖς ὁσημέραι πλεύτερον τὸν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἔρωτα.

Ἡ λαίλαψ τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος συναπῆγαγε τελευταῖον διδασκάλους τε καὶ μαθητάς, ἐξέλασσε αὐτοὺς ἐκ τῶν διδασκαλῶν τῶν καὶ οἱ μὲν ἀπῆλθον ἵνα ἀγωνισθῶσιν ἐνοπλοί, οἱ δὲ παρείποντο εἰς τοὺς στρατοὺς, διδάσκοντες καρτερίαν καὶ ὁμόνοιαν καὶ πολλοὺς μὲν τούτων ἀνῆρπασεν ὁ θάνατος· οἱ δὲ ἐπιζήσαντες πολλάκις ἐχωρίσθησαν καὶ αὐτοὶ ἀπ' ἀλλήλων ὑπὸ τῶν περιπετειῶν τοῦ πολέμου· ἀλλὰ βραδύτερον τοῖς ἐπεφυλάσσετο νὰ συναντηθῶσι πάλιν καὶ νὰ ἐπαναλλάβωσιν, ἀποκαταστάσης τῆς εἰρήνης, ἐν νέοις ἑλληνικοῖς σχολείοις καὶ ἐπὶ ἑλληνικῆς γῆς τὰ γόνιμα καὶ καρποφόρα τῆς εἰρήνης ἔργα.

Μετὰ τὴν ἐν Πύλῳ ναυμαχίαν ἐγένετο ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τοῦ Καποδιστρίου δοκιμὴ πρὸς πρῶτην τινὰ συστηματοποίησιν τῆς δημοσίας παιδείας, ἀλλὰ μετὰ πλείονος ζήλου ἢ ἐπιτυχίας· διότι τὰ τότε συστηθέντα διδασκῆρια ἐχρησίμευον ἀποκλειστικῶς εἰς τῶν στοιχειωδῶν μαθημάτων τὴν διδασκαλίαν· ὥστε ἡ αὐγὴ τῆς ἀναγεννωμένης Ἑλλάδος δὲν ὑπῆρξεν ὥραία, οὐδὲ προῆλθεν αὕτη δι' ἐνὸς καὶ μόνου ἄλματος ἐκ τοῦ σκότους εἰς τὸ φῶς· τοιαῦτα θύμματα οὐδαμῶς συμβαίνουσιν· ἀλλ' ἐπανακάμψασα ἡ ἐλευθερία εἰς τὴν χώραν ταύτην, εὖρε προεγκτεστημένην ἐν αὐτῇ τὴν νοημοσύνην, ἥτις ἐνωρίτερον εἶχεν αὐτόθι ριζωθῆ, ἢ μάλλον οὐδέποτε τὴν χώραν ἐγκατέλιπε, διατηρουμένη δι' ἐκυτῆς, διότι τῶντι εἰς ἐκυτὴν καὶ μόνην ὤφειλε τὴν θυμωσίαν τῆς σωτηρίας. Δὲν ἤθελεν ὅμως μόνον νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τῆς καταστροφῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴς νὰ ἀνανεώσῃ καὶ ἀναρρώσῃ. Οἱ Ἕλληνες ἔχουσι πολλὴν φιλομάθειαν ἐκ φύσεως, καὶ ἡ φιλομάθεια αὕτη διηγέρθη ἔτι μάλλον ἐν ἔτει 1830 ὑπὸ τοῦ πόθου τοῦ νὰ φανῶσιν ἄξιοι τῆς ὑπολήψεως, τὴν ὁποίαν ἔδειξεν ἡ Εὐρώπη πρὸς αὐτούς. Ἐκέκτηντο πρὸς τούτοις βιβλία, γραμματικαί, λεξικά· καὶ πολλοὶ αὐτῶν εἶχον ἤδη χρηματίσει καθηγηταί· ἄλλοι δὲ πάλιν ἠδύναντο νὰ γείνωσιν ἐν βραχεὶ τοιοῦτοι. Ὅθεν κατεῖχον ἤδη ὁπωσδήποτε τὰ πρὸς σύστημα τι δημοσίας ἐκπαίδευσως ἀπαιτούμενα στοιχεῖα, καὶ τοῖς ὑπελείπετο μόνον ἔτι νὰ εὕρωσιν ἄνδρας γινώσκοντας νὰ συναγάγῃ καὶ συνδέσωσι τὰ διεσκορπισμένα τῆδε καὶ κείσε στοιχεῖα ταῦτα· τοὺς δὲ ἄνδρας τούτους οὐδόλως ἐχρειάζοντο νὰ ζητήσωσιν παρ' ἄλλῳ τινὶ τῶν ἐθνῶν, διότι τοὺς εὗρον παρ' ἐκυτοῖς. Οὐδὲ

νοητέον ἐνταῦθα ὅτι δῆπου οἱ πεπαιδευμένοι Ἕλληνες αὐτοὶ εἶχον μαντεύσει τὰς καθόλου ἀρχάς, ἐπὶ τῶν ὁποίων δέον νὰ ἐρείδῃται ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἀνατροφή τῶν λαῶν· ἀλλ' ἡ Εὐρώπη εἶχε παραδείγματα τοιαῦτα, καὶ οἱ Ἕλληνες, σπουδάζοντες τὰ ἐγνώρισαν· ἤγουν οἱ εὐπορώτατοι καὶ ἐξοχώτατοι τῶν ἐν ἑλληνικοῖς σχολείοις προπαιδευθέντων νέων εἶχον ἤδη ἀποπερατώσει τὰς σπουδὰς τῶν ἐν Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ, ἐνθα βεβίως διηρμήνησαν καὶ παρητήρησαν πάντας τοὺς βαθμοὺς τῆς δημοσίας παιδείας.

Ἡ κυβερνήσις λοιπὸν προσεκάλεσε τοὺς ἄνδρας τούτους ἵνα τὴν βοηθήσωσιν. Ἐν ἔτει δὲ 1833 ἐπεφορτίσθη ἐπιτροπὴ τις νὰ συντάξῃ καὶ καθυποβάλῃ εἰς αὐτὴν ἐντὸς ἐλίγου σχεδίου γενικοῦ οργανισμοῦ τῆς δημοσίας ἐκπαίδευσως. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη συνίστατο ὑπὸ τῶν κυρίων Κ. Δ. Σχινᾶ, ὡς προέδρου, Ἀναστασίου Πολυζωίδου, Ι. Κοκκίνου, Ἀλεξ. Σούτσου καὶ Ι. Βενθύλου, εἰς τοὺς ὁποίους προσετέθη καὶ ὁ διδάκτωρ Φρασικλῆς, ὁ μετέπειτα καθηγητῆς ἐν Βερολίνῳ. Τὰ δὲ ἀποτελέσματα τῶν ἐνεργειῶν τῆς εἶναι γνωστά· ὅτι δηλαδὴ ἡ στοιχειώδης καὶ ἀλληλοδιδασκτικὴ παιδεία ἐμορφώθησαν λαμπρῶς ὑπὸ τὴν χειραγωγίαν αὐτῆς, καὶ ἀπὸ τοῦ 1833 ἕως τοῦ 1837 ἔτους συνεστήθησαν δημοτικά, ἑλληνικά σχολεῖα καὶ τελευταῖον, γυμνάσια, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ νεολαία ἐφοίτα λίαν ἐπιμελῶς.

Ἀλλὰ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον δὲν ὑπῆρχεν ἐπὶ κἀνὲν εἶδος ὑψηλοτέρας ἐκπαίδευσως, τῆς ὁποίας ὅμως ἡ ἀναγκαιότης ἦτον ἀναντίρρητος· διότι, ἀντὰ σχολεῖα καὶ τὰ γυμνάσια ἀποτελοῦσι τὴν βάσιν τῆς ὑψηλοτέρας παιδείας, πρὸς τὴν ὁποίαν οἱ εἰς αὐτὰ φοιτῶντες προπαρασκευάζονται, ἡ ὑψηλοτέρα παιδεία τάνάπαλιν εἶναι ἡ βάσις τῆς στοιχειώδους καὶ ἀλληλοδιδασκτικῆς, ὡς παρασκευάζουσα τοὺς διδασκάλους αὐτῆς. Καὶ ὑπῆρχον μὲν δύο σχολεῖα διὰ τὴν στοιχειώδη παιδείαν, τὸ ἓτερον τοῦ ἑτέρου τελειότερον, ἐν τοῖς ὁποίοις ἠδύναντο νὰ μορφῶνται καὶ ἀσκῶνται οἱ πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν παίδων ὠριζόμενοι νέοι· ἀλλ' οἱ μέλλοντες καθηγηταὶ τῶν γυμνασίων καὶ τοῦ πανεπιστημίου δὲν εἶχον ποῦ νὰ παρασκευάζωνται καὶ κατάρτιζωνται. Λοιπὸν πρὸς τῇ ἐλλείψει ἄλλων τε ἀρμοδίων πηγῶν καὶ καθηγητῶν ἐξόχων, ἔπρεπεν ἐν τάχει νὰ πληρωθῇ καὶ τὸ κενὸν τοῦτο, ἐὰν ἡ διάταξις τῆς δημοσίας παιδείας δὲν ἐμελλεν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ νὰ ᾔναι ἐλλειπὴς καὶ ἀτελής. Τοιαύτη δὲ ἦτον ἡ γνώμη τοῦ Σχινᾶ, ἥτις καὶ ἐξενίκησεν. Ἐπειδὴ κατ' αὐτὴν ἐδημοσιεύθη νόμος, ὅστις ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει καὶ ἐνηργήθη, καὶ δυνάμει τούτου συνεστήθη τὸ πανεπιστήμιον· ἡ δὲ διηνεκῶς αὐξουσα εὐεξία τοῦ καταστήματος τούτου ἀποδεικνύει τί πρέπει νὰ προσδοκῶμεν παρὰ τοῦ φιλομαθοῦς ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Κατὰ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ πανεπιστημίου ἐλήφθη ὡς παράδειγμα ἡ τῶν γερμανικῶν πανεπιστημίων διάταξις. Διαιρεῖται λοιπὸν καὶ τοῦτο εἰς τέσσαρας σχολάς· τὴν θεολογικὴν, τὴν νομικὴν, τὴν ἰατρικὴν καὶ τὴν φιλοσοφικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουσι πάντα τὰ ὑπὸ τῶν τριῶν ἐτέρων μὴ περιλαμβανόμενα μαθήματα. Ἡ ἀνωτάτη διοίκησις εὐρίσκεται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πρυτάνεως, ὃν ὁ βασιλεὺς ἐκλέγει ἐκ τριῶν μελῶν ὑπὸ τῆς συγκλήτου εἰς αὐτὸν προτεινομένων, καὶ ὅστις, παρὰδίδων τὴν πρυτανείαν του, ὀφείλει νὰ λαλῇ δημοσίᾳ περὶ τῆς ὕλικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ πανεπιστημίου καταστάσεως· ὁ πρύτανης δὲ οὗτος ἐκλέγεται μόνον καθ' ἑκάστον ἔτος, καὶ πρῶτος ὑπῆρξεν ὁ Σχινᾶς, ὅστις, ὡς πρόεδρος τῆς προμνημονευθείσης ἐπιτροπῆς, ὡς σύμβουλος τῆς ἐπικρατείας, ὡς ὑπουργὸς καὶ ὡς πεπαιδευμένος ἐν γένει, ἦτο τῶντι ἄξιος νὰ προηγηθῇ κατὰ τοῦτο τῶν ἀξιοτίμων συναδέλφων του.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 15, 1866.

Τῆς Βουλῆς ἐληξεν ἡ πρώτη περίοδος εὐθὺς μετὰ τὴν ψήφισιν τοῦ προϋπολογισμοῦ· διατάχθη δὲ ἀμέσως νέα ἑκτακτος σύνοδος, ἐντολὴν ἔχουσα νὰ συζητήσῃ δύο μόνον νομοσχέδια· πρῶτον, τὸ περὶ τῆς ἀποζημιώσεως τῆς Κωπαίδος καὶ δεῦτερον τὸ περὶ τῶν ἐν Ἀκυρίῳ σκωριδῶν. Καὶ συνήλθον μὲν οἱ ἐν Ἀθήναις βουλευταὶ, ἀπεφασίσθη δὲ νὰ γίνῃ ἐναρξίς μετὰ τινος ἡμέρας διὰ τὴν ἀπουσίαν πολλῶν, ἦτοι χθές.

Δὲν ἐνεκρίθη νὰ δοθῇ σύνταξις εἰς τὴν χήραν τοῦ Α. Μαυροκορδάτου, οὔτε εἰς τὴν τοῦ Αντ. Κριεζῆ. Ἀγνωμοσύνην περιτρυνωτέραν ταύτης πρὸς ἄνδρας σώσαντας τὴν Ἑλλάδα δὲν γνωρίζομεν.

Ἀπέθανε, πρὸς μεγίστην ζημίαν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὁ καθηγητὴς Λεόντιος Ἀναστασιάδης, διαπρεπέστατος ἑλληνιστὴς καὶ μέγας ζηλωτὴς τῆς ἐπιδύσεως τῶν νέων. Ὁ αἰδίδιμος Λεόντιος ἀνῆκεν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀρχαίων ἐκείνων διδασκάλων, οἵτινες οὐ μόνον γνώσεων, ἀλλὰ καὶ χρηστότητος ἀνεξάντλητον πηγὴν ἐθεώρουν τὴν μελέτην τῶν ἑλλήνων συγγραφέων· καὶ εἰς ταύτην τὴν ὀρθοτάτην ἰδέαν

ἐπόμενος ἠρμήνευεν αὐτοὺς ἀγωνιζόμενος νὰ ρυθμίσῃ καὶ τὸν νοῦν καὶ τὸ στήθος τῶν μαθητῶν. Ἡ ἐπίδοσις εἰς ἀμφοτέρωτα ταῦτα ἐνέπλησσον ἀγαλλιᾶσεως τὴν καρδίαν τοῦ Λεοντίου, ὅστις καυχώμενος ἔλεγεν ὅσκις ἤκουεν εὐδοκίμουνα καὶ ἐπαινούμενον πρῶτην τινὰ μαθητὴν αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸς ἔλαβε τὴν εὐτυχίαν νὰ χειραγωγήσῃ τὸν ἐπαινούμενον.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Κόρις Συντάκτα!

Ἐπανελθὼν ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ, ὅπου ἤμην ἀπὸν ἀπὸ τινῶν μηνῶν, ἀνέγνων τὸ ὑπ' ἀριθ. 373 φυλλάδιον τῆς Πανδώρας, τὸ περιέχον σύντημον νεκρολογίαν τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Κ. Νομικοῦ. Τοῦ ἀνδρὸς τούτου δικαίως ἰπαινεί ἡ Πανδώρα τὴν φιλοπατρίαν· ἐγὼ δὲ, ὅστις οἰκειότατος αὐτοῦ ἤμην, ἐξετιμήσας πλέον πάντος ἄλλου τὸν ζῆλον ὅστις ἀνέφλεγεν αὐτὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος, καὶ τὴν ἐτοιμότητα μεθ' ἧς ἤρχετο οὐ μόνον εἰς βοήθειαν τῶν δημοσίων καλῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀνακούφισιν ἰδιωτικῶν ἀναγκῶν.

Τὸν μακαρίτην Νομικὸν περιποιήθη καθ' ἑλπὴν αὐτοῦ τὴν ἀσθένειαν καὶ ἐκώδευεν ἀποθανόντα ἕτερος φιλογενέστατος ἡμῶν συμπολίτης, ὁ ἐνταῦθα μεγαλέμπορος καὶ παρὰ πάντων ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος Κ. Παῦλος Λουτράρης. Ὁ ἑμογενὴς οὗτος, πρὸ πολλῶν ἐτῶν καταστὰς ἐν Τραπεζοῦντι, διεκρίθη πάντοτε ἐπὶ φιλοπατρίᾳ καὶ γενναϊότητι, κατέτιμήσεν ἀληθῶς τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα· τοσαύτην δὲ ἀπέκτησεν ἀγαθὴν ὑπόληψιν, ὥστε καὶ ξέναι δυνάμεις, οἷα παραδείγματος χάριν ἡ Ρωσία, ἥτις ἐστειλεν αὐτῷ τὸν σταυρὸν τῆς Ἀγ. Ἀννης, ἀπεναιμον αὐτῷ παράσημα.

Ὁ Κ. Π. Λουτράρης ἀνεπλήρωσε πολλάκις ἀφιλοκερδῶς καὶ τὸν ἀπὸντα Ἕλληνα ἠρόξενον· μετὰ δὲ τὴν ἐκτωδριανὴν μεταβολὴν ἐξετέλεσε προξενικὰ καθήκοντα τρία περίπου ἔτη. Καὶ ὅμως ἐνῶ, ὡς εἶπον, αἱ ξέναι δυνάμεις ἐτίμησαν αὐτὸν, ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις οὐ μόνον παράσημον, ὡς ὠφελεῖ, δὲν ἐστειλεν αὐτῷ, ἀλλ' οὔτε χάν, πράγμα ἀπίστευτον, ἐπιστολὴν εὐχαριστήριον. Καὶ τοῦτο μὲν δὲν ἐψύχρανε τὸν ζῆλον τοῦ Κ. Λουτράρη, ἐψυχράνη ὅμως ἡμῶν τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, οἵτινες βλέπομεν τὴν ἡμετέραν κυβέρνησιν παρορῶσαν ὅτι ἐξ ἐναντίας, χάριν αὐτοῦ αὐτῆς τοῦ συμφέροντος, ἐπρεπε νὰ ἐνισχύῃ καὶ ν' ἀμείβῃ. Δέ-
ξαυτε κλ. N. N.

Ἐν Τραπεζοῦντι τῇ 4 Δεκεμβρίου 1865 (*).

Λύσις τοῦ ἐν τῷ 379 φυλλάδιῳ αἰνίγματος
καὶ τοῦ γρίφου.

Ἀῖσωπος. — Ἀσωπός.

Ψυχῆς ἡ πυξίς ἡρεμία.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Ὁ λόσωμα τοῦ ὀυμένου τῶν ζώων μέλος εἶμαι,
τὴν κεφαλὴν ἐὰν τμηθῶ, ὄρος ἐν Θράκῃ κείμαι.
Κ. Π. Γ.

(*) ΣΗΜ. ΠΑΝΔ. Ἡ ἀνωτέρω ἐπιστολὴ περιέχει ὅλην τὴν ἀλήθειαν περὶ τοῦ Κ. Π. Λουτράρη, οὗ τινος γινώσκομεν καὶ τὴν φιλοπατρίαν καὶ τὸν ζῆλον. Ἀμαρτάνει δὲ ἡ Κυβέρνησις φερ-
μένη πρὸς τοιοῦτους ἄνδρας μετὰ τῆς ἀδιαφορίας, τὴν ὁποίαν στη-
λιτεύει ὁ ἡμέτερος ἀνταποκριτής.

ΓΡΙΦΟΣ.

